

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. ректора Чорноморського
національного університету

імені Петра Могили,
доктор технічних наук, професор

Л.П. Клименко

_____ 2026 р.

ВИСНОВОК

Чорноморського національного університету імені Петра Могили
щодо дисертації **Євтушенко Наталії Олександрівни** на тему
**«Механізми реалізації доктрини політичної коректності в публічному
управлінні»**, поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії за
спеціальністю 281 – публічне управління та адміністрування
(галузь знань 28 «Публічне управління та адміністрування»)

ВИТЯГ З ПРОТОКОЛУ № 12/02/2026

міжкафедрального наукового семінару кафедри публічного управління та
адміністрування, кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики
Чорноморського національного університету імені Петра Могили
від «12» лютого 2026 р.

ПРИСУТНІ:

1. Ємельянов Володимир Михайлович, д.держ.упр., професор,
завідувач кафедри публічного управління та адміністрування;
2. Андріяш Вікторія Іванівна, д.держ.упр, професор;
3. Антонова Людмила Володимирівна, д.держ.упр., професор;
4. Сорока Світлана Вікторівна, д.держ.упр., професор;
5. Стоян Олександра Юріївна, д.держ.упр., професор;
6. Євтушенко Олександр Никифорович, д.політ.н., професор;
7. Шевчук Олександр Володимирович, д.політ. наук, професор;
8. Слободянюк Дмитро Сергійович, доктор філософії;
9. Штиршов Олександр Миколайович, к.держ.упр, доцент;
10. Шульга Анастасія Алімівна, к.держ.упр, доцент;
11. Малікіна Оксана Анатоліївна, старший викладач;
12. Верба Світлана Миколаївна, ст. викладач;
13. Гаркуша Анна Михайлівна, провідний фахівець;
14. Ужва Алла Миколаївна, доктор економічних наук, професор;
15. Бабій Оксана Русланівна, провідний фахівець відділу аспірантури;
16. Іванов Микола Семенович, д.політ.н., професор;

ЗАПРОШЕНІ:

17. Сиченко Віктор Володимирович, д.держ.упр., професор, ректор Комунального закладу вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради» (м. Дніпро);

18. Івашова Людмила Миколаївна, д. держ. упр., професор, професор кафедри публічного управління та митного адміністрування Університету митної справи та фінансів (м. Дніпро);

19. Антонов Андрій Вячеславович, держ. упр., професор, професор кафедри економічної безпеки, публічного управління та адміністрування Державного університету «Житомирська політехніка»;

Головуючий: **Антонова Людмила Володимирівна**, доктор наук з державного управління, професор.

Секретар: **Малікіна Оксана Анатоліївна**, старший викладач кафедри публічного управління та адміністрування.

Присутні на засіданні 19 осіб (з них 12 - доктори наук, 3 - кандидати наук).

СЛУХАЛИ: доповідь здобувачки **Євтушенко Наталії Олександрівни** на тему «**Механізми реалізації доктрини політичної коректності в публічному управлінні**», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 – публічне управління та адміністрування (галузь знань 28 «Публічне управління та адміністрування»).

Тема дисертації **Євтушенко Наталії Олександрівни** затверджена Вченою Радою Чорноморського національного університету імені Петра Могили протокол № 9 від 24 листопад 2022 р.

Науковий керівник – **Ємельянов Володимир Михайлович**, доктор наук з державного управління, професор.

ДОПОВІДЬ ЗДОБУВАЧА:

Шановний головуєчий! Шановні члени (міжкафедрального) семінару! Дозвольте представити Вам на розгляд результати нашого наукового дослідження за темою «Механізми реалізації доктрини політичної коректності в публічному управлінні».

Робота виконана на кафедрі публічного управління Чорноморського національного університету імені Петра Могили під науковим керівництвом доктора наук з державного управління, професора Ємельянова Володимира Михайловича.

Ми представимо логіку дослідження, теоретичні й емпіричні результати, а також практичні рекомендації, щодо запровадження політичної коректності в діяльності органів місцевого самоврядування.

Актуальність теми дослідження

Ліберально-демократичні зміни в США, а потім в Європі ХХІ столітті перевели проблему політичної коректності (далі політкоректності) з площини

теоретико-логічних постулатів у сферу необхідності її розуміння й впливу на процеси публічного управління.

Особливо уважного вивчення вимагає тема політкоректності, що виникла, як культурно-мовний, поведінковий феномен поступово поширившись в європейському публічному управлінні.

Актуальність дослідження полягає у вивченні механізмів реалізації доктрини політкоректності в публічному управлінні в умовах демократизації сучасного українського суспільства.

По-перше, в сучасних умовах політкоректність є важливою рисою, що відображає соціальні, культурні та моральні цінності, особливості світогляду сучасного українського суспільства;

по-друге, політична коректність є однією з ключових цінностей західної європейської культури, а в умовах євроінтеграції України має важливіше значення для налагодження дружніх стосунків та співпраці з країнами ЄС;

по-третє, політична коректність в публічному управлінні реалізується через механізм мовно-поведінкового владного впливу на масову свідомість;

по-четверте, політична коректність в публічному управлінні розглядається, як ідеологія, метою якої є уникнення комунікативного дискомфорту у співрозмовників;

по-п'яте, політкоректність в публічному управлінні, можна визначити як безпосередній механізм мовно-маніпулятивного впливу на свідомість людей, формування суспільної думки та ідей у найбільш вигідній для представників публічної влади формі.

Це й визначило наукову та практичну актуальність нашої роботи.

На слайді 3 презентації подано мету дослідження, що полягає в проведенні комплексного аналізу процесів реалізації доктрини політкоректності та наукового обґрунтування механізмів її реалізації в публічному управлінні.

Слайд 4

Об'єкт дослідження – явище політичної коректності як політико-правова, культурно-мовна ідеологія в державі.

Предмет дослідження – механізми реалізації доктрини політкоректності в публічному управлінні.

Слайд 5

Наукова новизна одержаних результатів полягає у вирішенні актуального наукового завдання щодо теоретико-методологічного та концептуального обґрунтування механізмів реалізації доктрини політкоректності в публічному управлінні в умовах євроінтеграції України на підставі системного аналізу західно-європейського та національного досвіду.

Найважливіші наукові результати, що характеризують новизну і розкривають логіку та зміст дисертаційного дослідження, полягають у наступному:

уперше:

– охарактеризовано публічне управління, як складна комунікативно-управлінська функція реалізації публічно-владних управлінських відносин в інтересах широких мас населення;

– визначено, що поняття «політкоректність» розуміється, як особлива культурно-поведінкова та мовна категорія, інструмент, ідеологія, механізм, що за допомогою мовних засобів, створює систему поведінкових норм, тому використовується для того, щоб підкреслити важливість мови у взаємовідносинах влади та суспільства;

– з'ясовано, що політкоректність, як окрема складова публічної комунікації є суб'єктивно сконструйованою соціальною реальністю індивіда, яка закріплюється в мовно-поведінкових нормах та реалізується в процесі практичного спілкування (комунікації);

Слайд 6

уперше:

- доведено, що політкоректна мова є інформаційною формою публічного управління, яка за допомогою політкоректних слів-замінників не тільки трансформує, але й відтворює нову соціальну реальність;

- обґрунтовано, що механізм реалізації доктрини політкоректності в публічному управлінні – це система мовно-поведінкових стандартів, що показує ступінь коректності членів суспільства під час міжкультурного спілкування, комунікації, зменшення рівня конфліктності в міжнаціональній комунікації, що охоплює всі соціальні сфери життєдіяльності людей: політику, економіку, соціальну сферу, дипломатію, військову справу, державні та військові таємниці, деякі види професій тощо;

Слайд 7

удосконалено:

- понятійно-категорійний апарат науки державного управління шляхом уточнення понять «дискурс», «поняття-замінник», «політкоректність», «політкоректна мова», «публічна комунікація», «публічно-адміністративний дискурс», «публічне управління», «ідеологія політичної коректності», «політкоректна компетентність», «комунікація», «комунікативна взаємодія», «комунікативна політкоректна компетентність»;

- термін «дискурс» - процес мовної діяльності, тобто комунікативне явище, соціальна дія, що характеризує світогляд, думки, установки, цілі, які необхідні для його розуміння;

- «публічно-адміністративний дискурс» - вид адміністративно-комунікативної діяльності, комунікативної взаємодії інститутів публічної влади з громадськістю;

- «поняття-замінник» (евфемізм) – комунікативний акт публічної сфери, суть якого заміна будь-якого небажаного у певній ситуації слова чи висловлювання нейтральним словом із позитивною конотацією;

- «ідеологія політичної коректності» – система концептуально оформлених політико-правових, культурних і філософських уявлень та ідей, а також соціальна норма, що визнає існування культурних та інших відмінностей між індивідами та регулює їх взаємовідносини в суспільстві.

Слайд 8

удосконалено:

– «політкоректність» – система мовних, моральних стандартів, стратегія мовлення, складовими яких є сукупність політичних, організаційних методів та інструментів, що використовуються владою для покращення процесів суспільної комунікації і досягнення поставлених владою цілей;

– політкоректна мова - спосіб комунікації, система мовно-поведінкових норм у суспільстві, метою якої є подолання негативних стереотипів по відношенню до дискримінованих груп населення, впливу за допомогою мовних засобів (слів-замінників) на емоційну сферу об'єкту спілкування, щоб уникнути соціальних конфліктів;

– «комунікативна політкоректна компетентність» – складова комунікативної компетентності, що може бути набута публічними управлінцями в процесі навчання та набуття практичного досвіду;

– «комунікативна політкоректна компетентність» – це якість особистості, що характеризує наявність у неї достатньо сформованих професійних, морально-етичних, мовно-поведінкових навичок, мовно-ціннісних орієнтацій, щоб забезпечити ефективність комунікації з населенням, громадськістю та іншими членами суспільства.

Слайд 9

дістали подальшого розвитку:

- підходи до розуміння політкоректної мови в публічному управлінні;
- науково-теоретичні положення, на базі яких розроблені методичні рекомендації з формування «комунікативної політкоректної компетентності».

Слайд 10

Завдання та висновки дослідження

1.Охарактеризувати концептуально-теоретичні засади дослідження феномена політкоректності в публічному управлінні.

Поняття «політкоректності» з'являється в науковому обігу, у взаємовідносинах влади й суспільства, як лінгвокультурний і ідеологічний інструмент упорядкування політичної, економічної, соціальної та культурної сфер суспільства.

Саме тому політкоректність в публічному дискурсі проявляється за допомогою використання слів-замінників замість тих, які ображають індивіда, дискримінують його в правах. Вона перетворює публічний дискурс на більш інклюзивний, забезпечуючи захист почуттів усіх груп населення.

Політкоректність в публічному управлінні розуміється як комунікативний акт публічної сфери, стратегія спрямована на запобігання дискримінації та соціальним конфліктам через регулювання мовлення, поведінки та уникнення слів, що принижують гідність людини.

Політкоректність в публічному управлінні – це інструмент формування соціальної реальності, що ґрунтується на гуманістичних ідеях та рівних можливостях. Ідеологія в європейських країнах, що допомагає знизити рівень соціальної напруги та дискримінації.

Слайд 11

2. Проаналізувати західноєвропейський досвід політкоректності в публічному управлінні:

Аналіз західноєвропейського досвіду політичної коректності в публічному управлінні дозволяє охарактеризувати явище політкоректності:

- як наслідок лібералізації та демократизації західноєвропейського суспільства, прагнення підтримувати взаєморозуміння і толерантність між різними народами, расами, статями, віруваннями, політичними уподобаннями;
- як механізм забезпечення демократичних ідеалів, соціальної інтеграції та запобігання дискримінації спрямовуючи управлінські процедури та кадрову політику органів публічного управління на захист прав меншин та формування інклюзивного середовища;
- інструмент впливу, що допомагає управлінцям адаптуватися до нових соціокультурних реалій та підвищувати довіру громадян.

Слайд 12

На слайді 12 ви можете побачити Види дискримінації

Дискримінація в європейському суспільстві є багатогранною, проявляючись як пряма (відкрита - Пряме обмеження прав) чи непряма (прихована) нерівність на основі раси, статі, віку, інвалідності, сексуальної орієнтації чи релігії. Європейський суд з прав людини у своїй практиці забороняє дискримінацію за будь-якими ознаками

Слайд 13.

Визначити роль політкоректної мови в публічній комунікації.

Важливість політкоректної мови в публічному спілкуванні (слайд 13) пов'язана з використанням політкоректної лексики, щоб спонукати населення на позитивне сприйняття реформ, що відбуваються в суспільстві. Доктрина політкоректності, як керівний політичний принцип є атрибутом публічної влади. Складовими політкоректного мовного поведження є сукупність політичних, організаційних методів та інструментів, що використовуються владою для покращення процесів суспільної, публічної комунікації.

Політкоректна мова у публічному управлінні, як форма публічної комунікації є стратегією політкоректного мовлення і має на меті мінімізувати образу певних груп людей, для цього в мові використовуються слова-замінники, щоб уникати конфліктів, маскувати та вуалювати негативні явища дійсності, формувати позитивне ставлення до дій влади.

Слайд 14

На слайді 14 показані функції, які виконують слова-замінники в мові публічного управління. В політкоректній мові публічного управління слова-замінники (евфемізми) повинні допомагати уникнути комунікативного конфлікту, маскувати негативні явища дійсності, покращувати денотат у порівнянні з прямим найменуванням, оскільки нове найменування має створювати у свідомості реципієнта асоціації з позитивною оцінкою явища

Слайд 15

Проаналізувати механізм реалізації політичної коректності та особливості її конструювання в публічному управлінні

Механізмом реалізації політичної коректності в публічному управлінні є непряма номінація (емоційно-нейтральні слова), що дозволяє в завуальованій формі повідомити щось неприємне та показує ступінь коректності членів суспільства під час міжкультурного спілкування.

Заміна слів в сучасному публічному управлінні є механізмом реалізації політкоректності, як системи мовних і моральних стандартів комунікації представників органів влади з населенням за допомогою використання лексичних одиниць (емоційно-нейтральних слів).

Політкоректність в публічному управлінні є соціальним конструктом, що існує в суспільній свідомості, як частина соціальної, об'єктивної реальності, тому що є продуктом суб'єктивних уявлень людей (публічних управлінців), що визначають, інтерпретують і надають політкоректності значення через свої повсякденні дії та інтеракції, між особистісні комунікації.

Механізм конструювання політкоректної соціальної реальності в публічному управлінні дозволяє формувати суб'єктивні уявлення об'єктивної реальності, конструюючи власне бачення політкоректного простору де заборонена дискримінація представників різних меншин за будь-якими ознаками.

Слайд 16

На слайді 16 ви можете побачити складові політкоректності як соціального конструкту повсякденної політкоректної комунікації, що спрямовані на подолання дискримінації, конфліктів і захист гідності особи через конструйовану реальність.

Слайд 17

Окреслити політкоректність як механізм соціальної згуртованості українського суспільства в процесі комунікацій влади з громадськістю

Політкоректність у взаємовідносинах влади з громадськістю виступає механізмом соціальної згуртованості українського суспільства на європейських принципах, цінностях, нормах в умовах переходу публічного управління до демократичних стандартів.

Політкоректність, як «механізм, інструмент згуртування» сприяє об'єднанню населення навколо ідеї ввічливості, що знижує рівень соціальної напруженості. Складовими вказаного механізму є:

етично-мовна поведінка, тактовне, ввічливе ставлення до індивідуальних, групових відмінностей людей, толерантність до думок, що існують в суспільстві;

засоби формування у свідомості людини доброзичливого ставлення до інших людей, груп, членів цих груп;

активна участь в цьому процесі населення, яке повинне формувати доброзичливі стосунки в суспільстві.

Крім того, соціальне згуртування – це якісні ознаки суспільства, такі, як довіра, взаємовідповідальність його членів, позитивне сприйняття багатокультурності.

Отже, Політкоректність, як механізм соціальної згуртованості суспільства, сприяє об'єднанню населення України навколо ідеї запобігання дискримінації людини за будь-якою ознакою.

Слайд 18

Обґрунтувати шляхи формування комунікативної політкоректної компетентності публічних управлінців

Комунікативна політкоректна компетентність управлінця – це наявність у нього професійних знань, умінь, навичок, морально-етичних цінностей, якими він оволодів у процесі навчання та практики. Отже, комунікативна політкоректна компетентність публічного службовця характеризує наявність знань про комунікації та його вміння використовувати політкоректну мову в конкретній комунікативній ситуації, яка може бути не тільки здобута, але й вдосконалена в процесі навчання та практики.

Напрями запровадження політкоректності в українському суспільстві:

- сформувати систему законів спрямованих на захист прав людини;
- прийняти закон в якому визнати доктрину політкоректності нормою соціально-політичного життя в суспільстві, запровадити санкції проти проявів дискримінації стосовно етнічних, расових, національних, гендерних, соціально-культурних відмінностей людей;
- запровадити щорічний моніторинг, щодо захисту прав населення від будь-якої дискримінації, в діяльності якого задіяти громадськість, громадські організації для фіксація проявів дискримінації, розробці рекомендацій задля формування політкоректності як норми і цінності в адміністративно-управлінський, освітній, культурній соціальній сфері суспільного життя;
- активізувати роботу ЗМІ, телебачення, щодо впровадження політичної коректності на шляху збереження миру та злагоди в українському суспільстві;
- введення у вищих навчальних закладах обов'язкового курсу «Феномен коректності й толерантності у практиці публічного управління», щодо політкоректного, толерантного відношення людей як один до одного, так і до різних культур, релігій, соціальних верств, політичних опонентів.
- ініціювати в органах державної влади, місцевого самоврядування, на підприємствах, в організаціях, освітніх закладах розроблення кодексів політкоректності, що повинні мати морально-етичні стандарти, залучив до цієї роботи науковців, викладачів, студентів, учнів, ЗМІ, телебачення, громадськість.

Результати роботи становлять наукову новизну, мають практичну цінність і можуть бути використані в системі публічного управління України.

Такі були основні положення дисертації. На цьому доповідь закінчено. Дякую за увагу.

ЗАПИТАННЯ:

Л.В. Антонова, д. держ. упр., професор.

Запитання 1. Які міжнародні нормативні документи присвячені політкоректності?

Відповідь. Дякую за запитання.

Так «**Загальна Декларація прав людини**» (1948 р.) виступає проти дискримінації, від раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії тощо (Ст. 2, 5).

Прийнята в 1963 році «Декларація ООН про ліквідацію всіх форм расової дискримінації» засуджує расизм і дискримінацію, зобов'язуючи держави-учасниці забезпечувати рівність прав та відмовитись від расової дискримінації у всіх її формах.

В 1992 році приймається «Договір о створення Європейського Союзу», в якому толерантність вперше була визнана однією з базових цінностей поряд з плюралізмом, недискримінацією, справедливістю, солідарністю і рівністю між жінками та чоловіками.

В 1995 році ЮНЕСКО приймає «Декларацію принципів толерантності» (підписана 185 державами-членами ЮНЕСКО). В Декларації толерантність розглядається як: «поважання, сприйняття та розуміння багатого різноманіття культур нашого світу, форм самовираження та самовиявлення людської особистості». Також підкреслено, що толерантність «не тільки моральний обов'язок, а й політична та правова потреба. Толерантність – це те, що уможливорює досягнення миру, сприяє переходу від культури війни до культури миру».

В європейських країнах діють чіткі стандарти толерантної комунікації в державному управлінні (наприклад, «Директива про расову рівність (2000/43/ЄС)», забороняє дискримінацію за расовими, або етнічними ознаками в таких сферах, як працевлаштування, освіта, доступ до товарів і послуг;

«Директива про рівне ставлення у сфері зайнятості (2000/78/ЄС) забороняє дискримінацію за ознаками віку, інвалідності, сексуальної орієнтації, релігії та переконань у сфері зайнятості та професійної діяльності;

«Директива про рівне ставлення до чоловіків і жінок 2006/54/ЄС» забороняє дискримінацію за статтю та забезпечує рівні можливості для чоловіків і жінок у сфері зайнятості, професійної освіти та кар'єрного зростання).

Запитання 2. Можете привести приклад, слів-замінників які використовуються в сучасному публічному дискурсі?

Відповідь. Дякую за запитання.

Слова-замінники в сучасному публічному дискурсі використовуються для пом'якшення неприємних тем, уникнення конфліктів або маніпулювання сприйняттям психологічний вплив, спрямований на зміну думок, почуттів або поведінки людини.

Поширеними прикладами є заміни: «негативне зростання» – замість падіння, «люди з особливими потребами» – замість інваліди, «оптимізація

штату» – замість звільнення, «жест доброї волі» – замість відступ військ, «спеціальна військова операція» – замість війна, «утилізація» – замість знищення живої сили ворога, «люди срібного віку» – замість «старі», «бюджетний» – замість «дешевий», «пішов у кращий світ» – замість «помер».

Слова-замінники в сучасному публічному дискурсі допомагають знизити емоційну напругу, але іноді використовуються для приховування реального стану справ.

В.І. Андріяш, д. держ. упр., професор.

Запитання. 1. В чому полягає відмінність такого поняття як «політкоректність і толерантність»?

Відповідь. Дякую за запитання.

Так поняття толерантність (від лат. *tolerantia* – терпіння, витривалість) тобто готовність приймати іншу позицію, релігію чи стиль життя без агресії. Політична коректність (англ. *political correctness* – ввічливість, тактовність), комунікативна форма вираження толерантності, тобто практична реалізація етичних норм в процесі мовлення.

Тобто «політкоректність і толерантність» можна визначити як ціннісні установки, що ґрунтуються на визнанні права кожної людини на її відмінність від іншої й передбачають не лише пасивне терпіння, ввічливу поведінку, але й активну готовність людей до діалогу, компромісу, взаєморозуміння.

Питання 2. Ви використовуєте термін ідеологія політкоректності. Надайте дефініцію поняття «ідеологія політкоректності»?

Відповідь. Дякую за запитання.

Політкоректність, як ідеологія – це система концептуально оформлених філософських, політико-правових, мовно-культурних, філологічних ідей, інструментів в державі.

Політкоректність виникла у Сполучених Штатах в 70-80-х роках ХХ століття, як ідеологія, що вимагає створення й використання термінології, яка б усувала дискримінацію щодо осіб за різними ознаками, зокрема релігійними, расовими, статевими, сексуальними, етнічними або національними.

А.А. Шульга, к.держ.упр., доцент

Запитання 1. Які ви використовували підходи до розуміння політкоректної мови в публічному управлінні?

Відповідь. Дякую за запитання.

На сучасному етапі до категорії «політкоректності» застосовуються різні підходи, основою яких є ідеї гуманізму, що проголошують людину найвищою цінністю. Саме ідея гуманізації системи суспільної діяльності людей, коректного ставлення один до одного є складовою процесу євроінтеграції сучасного українського суспільства.

У публічному управлінні розуміння політкоректної мови базується на таких підходах: інституційному (нормативно-правова база, кодекси поведінки, стандарти комунікації), освітньому (навчання управлінців, тренінги) та

практичному (аналіз і оцінка мови в конкретних комунікаціях). Основна мета — сприяти інклюзивності, повазі та запобігти дискримінації, забезпечуючи рівний доступ та об'єктивність у спілкуванні.

Запитання 2. Які події й фактори сприяли розповсюдженню політкоректності в світі?

Відповідь. Дякую за запитання.

До ключових подій та факторів, що сприяли розповсюдженню політкоректності можна віднести:

- Рух за громадянські права (1960-ті): Боротьба афроамериканців за рівні права в США стала потужним поштовхом до переосмислення расових стереотипів та дискримінаційної мови. Це заклало основу для подальших рухів за соціальну справедливість.

- Друга хвиля фемінізму (1960-ті–1980-ті): Рух за визволення жінок привернув увагу до сексизму в мові та культурі, що призвело до появи гендерно-нейтральних термінів, таких як заміна "fireman" на "firefighter".

- Рухи за права ЛГБТК+: Боротьба за права сексуальних меншин також сприяла розробці чутливої та недискримінаційної термінології, аби уникнути гомофобних та трансфобних висловлювань.

- Експансія не-західних та етнічних студій в університетах (1980-ті): Університетське середовище стало ключовим інкубатором політкоректності. Розширення програм з жіночих, етнічних та глобальних студій сприяло формуванню нових поглядів і підвищило чутливість до різноманіття культур та ідентичностей.

- Глобалізація: Посилення міжнародних зв'язків та міграції призвело до зростання мультикультуралізму в західних суспільствах. Необхідність співіснування різних культурних та етнічних груп вимагала нових правил спілкування, що зменшують конфлікти та образи.

- Поява та розповсюдження Інтернету та соціальних медіа: Соціальні мережі надали маргіналізованим групам платформу для висловлення своїх занепокоєнь та вимог, що прискорило поширення норм політкоректності по всьому світу.

А.В. Шевчук, д. політ. наук, професор.

Запитання. Яка роль політкоректності в публічному управлінні?

Відповідь. Дякую за запитання.

Термін «політкоректності» в публічному управлінні підкреслює роль мови у взаємовідносинах влади й суспільства.

Політична коректність в публічному управлінні є комунікативним актом та в процесі комунікації використовується: по-перше, як стратегія завуалювання, пом'якшення небажаної інформації, що дозволяє зробити менш очевидними неприємні факти; по-друге, є засобом впливу на суспільство з метою нав'язування потрібної ідеології в масовій свідомості.

Політкоректність в публічному управлінні характеризує появу нових способів мовного виразу замість тих, які зачіпають почуття індивіда,

ущемляють його права і свободи. Саме політкоректна мова виступає засобом реалізації доктрини політкоректності, як системи концептуально оформлених ідеологічних, культурних норм в суспільстві.

М.С. Іванов, д. політ. наук, професор.

Запитання 1. Який зміст ви вкладаєте в поняття «політкоректна мова»?

Відповідь. Дякую за запитання.

Ми розуміємо політкоректну мову, як спосіб комунікації, систему мовно-поведінкових норм у суспільстві, метою якої є подолання негативних стереотипів по відношенню до дискримінованих груп населення, впливу за допомогою мовних засобів (слов-замінників) на емоційну сферу об'єкту спілкування, щоб уникнути соціальних конфліктів.

Запитання 2. Яку роль грає політкоректність в сучасному публічному просторі?

Відповідь. Дякую за запитання.

В публічному просторі, під яким ми розуміємо сферу публічних комунікацій, в якій створюється і транслюється суспільно значуща інформація. Політкоректність диктує стандарти політкоректної мовної поведінки. Що призводить до змін в лексиці, слововживанні, і навіть граматиці. В сучасному публічному просторі політкоректність вживається як технологія форма соціальної поведінки (розв'язання конфліктів, відмова від використання в суспільній лексиці образливих виразів), ідеологія (концепція, принципи, ідеї, правила гри, що є основою технології її використання), політичний рух (здійснює реалізацію ідеологічної програми в суспільно-політичній сфері) тощо.

Д. С. Слободянюк, доктор філософії в галузі знань «Публічне управління та адміністрування»

Запитання. Які фактори та причини сприяли виникненню явища політкоректності в США?

Відповідь. Дякую за запитання.

Явище політкоректності виникло внаслідок поєднання історичних, соціальних та академічних факторів, головною метою яких було запобігання дискримінації та образам соціально вразливих груп.

Основними причинами виникнення політкоректності в США можна вважати наступні: багатонаціональний склад населення країни; необхідність врахування інтересів різних груп населення; боротьба афро-американців за рівноцінність людських рас; рух за статево рівноправність (фемінізм); наявність організацій, що займаються захистом прав різних верств американського населення.

З часом політкоректність стає ідеологією сучасної західної демократії, що ґрунтується на концептах справедливості, рівноправ'я, дотримання прав людини.

О.М. Штиршов, к.держ.упр., доцент

Запитання 1. За допомогою яких механізмів можна запровадити ідеологію політкоректності в публічному управлінні?

Відповідь. Дякую за запитання.

Механізм у публічному управлінні – це комплекс взаємопов'язаних елементів, інструментів, методів та важелів (правових, організаційних, економічних, інформаційних), які забезпечують практичне здійснення функцій державного управління, впливають на об'єкти управління (суспільство, сферу) для досягнення поставлених цілей, трансформуючи управлінські рішення в конкретні дії та результати. Він охоплює суб'єкти та об'єкти управління, їхню взаємодію, а також цілі, принципи й методи, що забезпечують ефективне функціонування системи.

Наприклад, нормативно-правовий – закріплення у законодавстві принципів рівності, недискримінації та етичної поведінки службовців.

Запровадження Етичних кодексів державної служби -- визначення стандартів поведінки та мовної культури управлінців.

При професійної підготовки кадрів, через включення курсів з етики публічного управління, міжкультурної комунікації, антиксенофобських практик.

Запитання 2. Які причини появи політкоректності?

Відповідь. Дякую за запитання.

Політкоректність народилась на Заході як певний суспільний договір, фактор запобігання конфліктам та утвердження терпимості. Зокрема у США, що мала багатонаціональний склад населення, високий рівень індивідуальних свобод, політична коректність з'явилась, як негативне ставлення темношкірих американців до «расизму англійської мови», що вимагали її «дерасіалізації» – «deracialization». Крім того в США розповсюдженню політкоректності сприяли феміністичні рухи, а також організації, що боролися за права національних меншин, інвалідів, соціальних меншин, тварин, природи.

ОБГОВОРЕННЯ:

В.М. Ємельянов, д.держ.упр. наук, професор. (науковий керівник).

Демократичні перетворення, розвиток громадянського суспільства в Україні підвищує увагу до політичної культури, політико-правових, моральних, етичних цінностей, що лежать в основі усвідомлення людиною своїх прав та обов'язків перед суспільством та державою, саме тому уважного вивчення вимагає тема політкоректності, що виникла як культурно-мовний, поведінковий феномен, як ідеологія, що торкається недопущення образ дискримінованих меншин.

Зазначене свідчить, що тема дисертаційного дослідження є актуальною та практично значущою, що, зокрема, підтверджується зв'язком з науково-дослідною роботою кафедри публічного управління та адміністрування Чорноморського національного університету імені Петра Могили.

Зазначене визначає головні аспекти актуальності теми дисертаційного дослідження Євтушенко Наталії Олександрівни, в якому зроблено спробу обґрунтувати теоретико-методологічні положення та розробити практичні

рекомендації щодо механізмів реалізації доктрини політичної коректності в публічному управлінні.

Це визначило тему, наукову і практичну спрямованість, структурну побудову і зміст дисертаційної роботи.

Обґрунтованість дисертаційного дослідження забезпечується використанням теоретичних і методологічних основ, фундаментальних положень та принципів теорії державного управління, праць вітчизняних та зарубіжних учених з питань політкоректності її сутності, технології та механізмів її застосування в публічному управлінні як моделі комунікації влади та суспільства.

Дисертаційне дослідження базується на системному, синергетичному, і цільовому підходах, а також на комплексі методів, які дозволяють їх застосовувати, включаючи загальнонаукові графічні й табличні методи, лінгвістичні методи, компаративний метод та метод документального аналізу, що слугують методологічною основою для розв'язання завдань поставлених у цьому дослідженні.

Дисертаційна робота характеризується комплексним та системним підходом до вирішення поставленого наукового завдання, у процесі реалізації якого **Євтушенко Наталія Олександрівна** вміло використовує сучасні методи, прийоми та інструменти наукових досліджень. Все це дає підстави стверджувати, що висновки, пропозиції та рекомендації, сформульовані в дисертації, є належним чином обґрунтованими і достовірними.

Переконливими з наукової точки зору виглядають рукопис дисертації, який логічно побудований, є цілком ідентичним.

Структура дисертаційної роботи відповідає завданням дослідження, що їх виділив автор, є науково виваженою й логічно побудованою. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до них, загальних висновків, списку використаних джерел, додатків.

Аналіз змісту та основних наукових положень дисертації підтверджує обґрунтованість і вірогідність наукових результатів, висновків і рекомендацій автора. Робота містить чітку практичну спрямованість; характеризується комплексною спробою автора аналізу процесів реалізації доктрини політкоректності та наукового обґрунтування механізмів її реалізації в публічному управлінні.

Отже, висновки, відповідають сформульованим завданням дисертаційного дослідження і відображають його результати.

Узагальнення, висновки та запропоновані рекомендації можуть бути основою для подальшої роботи над проблемою, а також використані органами державної влади, місцевого самоврядування, громадськими організаціями з метою реалізації доктрини політкоректності

Повнота викладення основних результатів дисертаційної роботи у опублікованих наукових роботах підкреслює системність дослідження та апробацію отриманих результатів.

Загальні положення дослідження висвітлено в 22 наукових публікаціях, з них: 8 - статтях у наукових фахових виданнях України (які входять до переліку

МОН України, 4 статті у співавторстві, 4 – одноосібно); в 14 - тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Основні ідеї та розробки, здійснені в рамках дисертаційного дослідження, у тому числі ті, що характеризують наукову новизну, практичне значення та отримані особисто автором результати. Внесок автора конкретизовано у переліку праць.

У цілому, слід відзначити коректність і доцільність посилань, цитат і коментарів, наведених у роботі, що свідчать про ретельність здобувача, його свідомий підхід до проведення дослідження. Стиль викладу матеріалу вказує на його послідовне прагнення і спрямованість на узагальнення та конкретизацію отриманих результатів.

Досвід консультування науково-дослідною роботою **Євтушенко Наталії Олександрівни** засвідчив, що вона – здібний і наполегливий дослідник, якій виявив здатність самостійно ставити й вирішувати складні наукові проблеми державно-управлінської науки.

Як науковця її характеризують: наукова порядність, працелюбність, здатність до самовдосконалення, уміння ефективно розробляти сучасну загальнонаукову та прикладну методологію досліджень, що дозволило автору підготувати цілісну й логічно завершену роботу.

З огляду на актуальність, новизну, важливість одержаних автором наукових результатів, їх обґрунтованість і достовірність, а також практичну цінність сформульованих положень і висновків вважаю, що дисертаційна робота Євтушенко Наталії Олександрівни на тему «Механізми реалізації доктрини політичної коректності в публічному управлінні», що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань “Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 “Публічне управління та адміністрування” є самостійним, оригінальним, завершеним науковим дослідженням, у якому вирішено актуальне наукове завдання щодо науково-теоретичного обґрунтування та розробки практичних рекомендацій щодо запровадження політичної коректності в діяльності органів місцевого самоврядування Миколаївської області в умовах воєнного стану.

На підставі зазначеного можна зробити висновок, що дисертаційна робота **Євтушенко Наталії Олександрівни** на тему «**Механізми реалізації доктрини політичної коректності в публічному управлінні**», відповідає спеціальності 281 “Публічне управління та адміністрування” та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМУ № 283 від 03.04.2019р. № 502 від 19.05.2023 р. № 507 від 03.05.2024 р.) Також відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р. (Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМУ № 341 від 21.03.2022 р. № 502 від 19.05.2023 р. № 507 від 03.05.2024 р.).

Л.В. Антонова,, д. держ. упр., професор (рецензент).

Робота містить всі необхідні елементи наукової новизни, має теоретичну та практичну цінність для науки «публічного управління». Адже сучасний етап розвитку публічного управління характеризується радикальними трансформаціями, зумовленими процесом євроінтеграції України, децентралізацією державної влади, демократизацією сучасного українського суспільства, зміною світогляду сучасного українського суспільства. У таких умовах політична коректність має важливе значення для налагодження дружніх стосунків та співпраці з країнами ЄС, є ідеологією, метою якої є уникнення комунікативного дискомфорту у співрозмовників та реалізується політична коректність в публічному управлінні через механізм мовно-поведінкового владного впливу на масову свідомість.

Дисертант досить комплексно дослідив причини політкоректності, її роль в умовах розбудови демократичного публічного управління, як моделі комунікації влади та суспільства, всебічно розкрив поставлені завдання та достатньо уваги приділив європейському досвіду

Але у роботі майже не проаналізовано:

- стандарти гендерної рівності в ЄС, що базуються на цінностях політкоректності, толерантності, поваги до прав людини;
- адаптивність політкоректних навичок, наскільки швидко засвоюються політкоректні норми мовлення та поведінки
- рамки політкоректних навичок soft skills, спрямовані на створення інклюзивного середовища через використання ввічливих евфемізмів та уникнення дискримінаційної лексики.

У роботі бажано чіткіше показати, як саме європейські цінності транслуються в українське суспільство й як нормативні вимоги впливають на реальний стан поведінки державних службовців.

Однак вказаний недолік не знижує загальної позитивної оцінки роботи!

Рецензент зазначив, що дисертаційна робота виконана відповідно до вимог МОН України і може бути рекомендована до захисту .

А. А. Шульга, к. держ. упр., доцент, (рецензент).

Зазначив, що робота відрізняється дійсною новизною та практичним характером, що підвищує цінність наданих у дисертаційному дослідженні рекомендацій щодо запровадження політичної коректності в діяльності органів місцевого самоврядування Миколаївської області в умовах воєнного стану.

Наукова і практична значущість дослідження посилюється тим, що в умовах євроінтеграції України, з одного боку, зростає увага до явища політкоректності як культурно-мовного, поведінкового феномену в європейському публічному управлінні та ідеології, що спрямована на не допущення образ дискримінованих меншин; а з іншого, політкоректність розглядається як інструмент, що формує політику поведінки людей, їх ставлення до існуючих соціально-політичних, економічних, культурних проблем.

Проблема політичної коректності в умовах євроінтеграції та демократизації сучасного українського суспільства носить цілком практичний

характер, тому що політкоректність є однією з ключових цінностей західної європейської культури, а в умовах євроінтеграції України має важливе значення для налагодження дружніх стосунків та співпраці з країнами Європейського Співтовариства. Останнє дозволяє дати об'єктивну оцінку політкоректності в публічному управлінні та пов'язати її з тенденціями та перспективами євроінтеграції України.

Також слід погодитись з позицією автора, що в умовах демократизації державного управління зростає роль політкоректної мови, її вплив на сучасну управлінську культуру, зокрема, щоб виробити основи методології, орієнтованої на подолання негативних тенденцій в процесах комунікації (спілкуванні) органів влади з населенням.

Усе це обумовлює потребу у системному науковому дослідженні феномену політкоректності, її ролі в державі як моделі комунікації влади та суспільства залишаються надзвичайно важливими, як механізму мовно-поведінкового впливу на людину, що має на меті скорегувати її наміри і поведінку у суспільстві в напрямку щодо обмеження або заборони будь-якої дискримінації для формування доброзичливих зв'язків (довіри) між інститутами влади і населенням.

Таким чином, обрана тема є актуальною, відповідає пріоритетам трансформації державного управління, стратегічним документам України та ЄС, потребам державної служби у воєнних та післявоєнних умовах та має значну практичну цінність щодо запровадження політичної коректності в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування в Україні.

Зауваження:

Відсутня оцінка принципу політкоректності, зокрема в умовах запровадження правового режиму воєнного стану?

В дисертаційному дослідженні розділ 3 п. 3.2. авторкою проаналізована політкоректна комунікація між суб'єктами та об'єктами публічного управління як обмін інформацією, що дозволяє стверджувати, що ефективно публічне управління реалізується за рахунок комунікацій, контактів та зв'язків владних суб'єктів з громадськістю за допомогою політкоректної мови, сучасних технічних, цифрових засобів.

Водночас, враховуючи важливість проблематики, доцільно було б прописати рекомендації державним службовцям щодо використання політкоректної термінології в службових документах, публічних заявах, коментарях та виступах.

Проте в цілому дисертація за змістом відповідає спеціальності 281 – публічне управління та адміністрування, є оригінальною науковою працею, має значну актуальність та практичне значення і може бути рекомендована до подання у спеціалізовану вчену раду.

В.І.Андріяш, д. держ. упр., професор.

Дане дисертаційне дослідження «Механізми реалізації доктрини політичної коректності в публічному управлінні», комплексно й ґрунтовно розкриває проблематику.

Зауваження. Аналітична частина з опитуванням дає цінні висновки, щоб зрозуміти ставлення респондентів до політкоректності однак для того щоб політкоректність стала культурною поведінковою нормою та дійсним регулятором міжособистісного спілкування людей, потрібне

- прописати процедуру її закріплення в суспільстві;
- предметне вираження політкоректності на практиці як регулятора людської культурно-мовної поведінки

Це дозволило б підсилити доказовість і наукову вагомість висновків.

В цілому дисертація за змістом відповідає спеціальності 281 – публічне управління та адміністрування є закінченою науковою працею, присвячена актуальній темі, має наукове та практичне значення і може бути рекомендована до подання у разову спеціалізовану вчену раду.

О.М. Штирьов, к. держ. упр., доцент.

Зазначив, що тема «Механізми реалізації доктрини політичної коректності в публічному управлінні», відзначається новизною. Дисертація є ґрунтовною, оригінальною, текст повністю самостійний. Викликає повагу апробація результатів дослідження на національних та міжнародних конференціях.

Особливої актуальності тема набуває в умовах євроінтеграції України та післявоєнного відновлення, коли політкоректність стане:

- основою європейської інтеграції;
- соціальної інтеграції, що включатиме повагу до ветеранів, людей з інвалідністю та вимушених переселенців (ВПО), уникнення дискримінації при працевлаштуванні чи отриманні послуг;
- комунікації в суспільстві для запобігання дискримінації вразливих груп населення;
- відбудова міст із урахуванням принципів безбар'єрності (пандуси, тактильна плитка), що є частиною європейських стандартів;
- забезпечення рівних можливостей для жінок, які брали активну участь у захисті та функціонуванні економіки під час війни.

Саме політкоректність передбачає безбар'єрність, чутливу мову та інклюзивну відбудову інфраструктури, що забезпечить сталий розвиток реального сектора економіки, залученню іноземних інвестицій, що є критичним для відновлення економіки та буде сприятиме формуванню стійкого громадянського суспільства.

Отже, доктрина політкоректності є основою гармонізації публічно-адміністративних відносин в суспільстві.

Однак, попри глибоке висвітлення розуміння ролі в гармонізації публічно-адміністративних відносин в суспільстві політкоректної мови у роботі:

- не показано, як вона змінює сучасну управлінську культуру та які негативні тенденції існують в процесах комунікації (спілкуванні) органів влади з населенням.

Однак вказаний недолік не знижує загальної позитивної оцінки роботи.

Вважає, що в цілому дисертація відповідає вимогам МОН України і може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді зі спеціальності 281 – публічне управління та адміністрування.

Експертиза дисертації Євтушенко Наталії Олександрівни, та повноти публікації основних результатів дозволяє зробити такий:

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК:

Дисертація Євтушенко Наталії Олександрівни на тему «**Механізми реалізації доктрини політичної коректності в публічному управлінні**», на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 – публічне управління та адміністрування (галузь знань 28 «Публічне управління та адміністрування») є самостійним, завершеним, цілісним науковим дослідженням, оформленим відповідно до державного стандарту. Обсяг основного тексту складає 8,9 авторських аркушів.

Актуальність теми та її зв'язок із планами наукових робіт установи.

Демократичні перетворення, розвиток громадянського суспільства та євроінтеграція України посилює увагу до політичної культури, тобто певних політико-правових, моральних, етичних та інших цінностей, що лежать в основі усвідомлення людиною своїх прав та обов'язків перед суспільством та державою; до політико-культурної консолідації громадян, що є важливим чинником соціальної сталості суспільства.

Доктрина політкоректності в таких умовах є важливою рисою, що відображає соціальні, культурні та моральні цінності, особливості світогляду сучасного українського суспільства. А в умовах євроінтеграції України має важливе значення для налагодження дружніх стосунків та співпраці з країнами ЄС де політкоректність є однією з ключових цінностей.

Реалізація доктрини політичної коректності в публічному управлінні через механізм мовно-поведінкового владного впливу на масову свідомість дозволяє уникати комунікативного дискомфорту в процесі комунікації влади з громадськістю, формувати суспільну думку та ідеї у найбільш вигідній для представників публічної влади формі..

Актуальність питання посилюється недостатнім розумінням ролі в цих процесах політкоректної мови, наявністю різноманітних підходів до її впливу на сучасну управлінську культуру.

Це визначило тему, наукову і практичну спрямованість, структурну побудову і зміст дисертаційної роботи.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконане в межах комплексного наукового проєкту прикладного дослідження, яке виконується працівниками кафедри Місцевого самоврядування та регіонального розвитку Навчально-наукового інституту публічного управління та адміністрування Чорноморського національного університету ім. Петра Могили: «Трансформація публічного управління та

адміністрування в умовах євроінтеграції: політико-правові, історичні та регіональні аспекти» № держреєстрації 0122U201630.

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків, рекомендацій, які захищаються.

Обґрунтованість дисертаційного дослідження забезпечується використанням теоретичних і методологічних основ, фундаментальних положень та принципів теорії державного управління, праць вітчизняних та зарубіжних учених.

Формулювання наукового завдання, нове вирішення якого отримано в дисертації підтверджується теоретико-методологічним обґрунтуванням результатів дослідження; використанням при проведенні дослідження великої кількості аналітичних матеріалів і методів дослідження; апробацією результатів дослідження на науково-практичних конференціях різних рівнів і семінарах.

У дисертації наведено теоретичне обґрунтування й розроблені пропозиції щодо удосконалення процесів реалізації доктрини політкоректності та наукового обґрунтування механізмів її реалізації в публічному управлінні.

Наукові положення, розроблені особисто дисертантом, та їх новизна визначається особистим внеском дисертанта у вирішення актуального науково-практичного завдання в галузі публічного управління, що полягає в узагальненні та розробці практичних рекомендацій щодо запровадження політичної коректності в діяльності органів місцевого самоврядування Миколаївської області в умовах воєнного стану.

У дисертації виявлено сутність феномену «політичної коректності», його ролі в умовах розбудови демократичного публічного управління, як моделі комунікації влади та суспільства, а також з'ясовано, що політкоректність є невід'ємною частиною комунікації, стратегією маніпулювання, завуалювання, приховування та спотворення небажаної інформації або пом'якшення висловлювання, щоб затушувати неприємні факти; засобом впливу на суспільство з метою прийняття й обґрунтування політичних і соціально-ідеологічних стратегій, підтримки або руйнування позицій, нав'язування тієї чи іншої ідеологічної орієнтації, зокрема, ідеології політичної коректності у масовій свідомості; ідеологією – концептуальним оформленням політичних, культурних і філософських поглядів та ідей щодо політкоректності, її ролі в державі; механізмом мовно-поведінкового впливу на людину, що має на меті скорегувати її наміри і поведінку у суспільстві в напрямку щодо обмеження або заборони будь-якої дискримінації, для формування доброзичливих зв'язків (довіри) між інститутами влади і населенням.

Методологічною основою дослідження є сукупність наступних методів наукового пізнання: діалектичний (як базовий метод наукового пізнання), метод системного аналізу, формально-логічний, функціональний, історичний методи, метод сходження від абстрактного до конкретного, метод порівняння. Робота ґрунтується на діалектичному підході до пізнання державно-управлінських та суспільно-соціальних явищ.

Методологія дисертаційного дослідження базується на фундаментальних положеннях науки, що викладені в наукових працях провідних вчених. Її основу

складають загальнонаукові методи дослідження: аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення, формалізація.

Також у ході роботи над теоретичним матеріалом було проаналізовано літературу з проблеми дослідження. За допомогою логіко-діалектичного методу пізнання з'ясовано термінологію понять: «політична коректність», «ідеологія політичної коректності», «політкоректна мова», «публічно-адміністративний дискурс», «публічне управління», «публічна комунікація», «комунікативна компетентність», «політкоректна компетентність», «комунікативна політкоректна компетентності». За допомогою системного аналізу розглянуто особливості механізмів реалізації доктрини політкоректності в публічному управлінні.

Крім того, в роботі використані лінгвістичні методи дослідження:

- тезаурусний метод для систематизації політичних слів-замінників (евфемізмів);

- структурний аналіз, що дозволив визначити мотивацію використання слів-замінників в публічному управлінні.

Особливо слід відзначити системний та структурно-функціональний методи, які дозволили проаналізувати процеси використання політкоректної мови в публічному управлінні.

За допомогою контент-аналізу досліджувалися друковані та електронні публікації в засобах масової інформації, наукові праці (статті, монографії) в спеціалізованих виданнях.

Інформаційно-нормативна база дисертаційного дослідження з проблеми обґрунтування механізмів реалізації доктрини політкоректності в публічному управлінні в умовах євроінтеграції України на підставі системного аналізу західноєвропейського та національного досвіду ґрунтується на комплексі законодавчих актів України, міжнародних документів, що визначають загальні та спеціальні засади права та свободи людини, сприйняття та розуміння багатого різноманіття культур нашого світу, форм самовираження та самовиявлення людської особистості, заборони дискримінації за расовими, етнічними ознаками, ознаками віку, інвалідності, сексуальної орієнтації, релігії та переконань в таких сферах, як працевлаштування, освіта, доступ до товарів і послуг.

Крім того, в роботі були використані результати, одержані автором в процесі апробації власних авторських досліджень.

Наукове значення роботи. Наукове значення роботи полягає у вирішенні актуального наукового завдання щодо теоретико-методологічного та концептуального обґрунтування механізмів реалізації доктрини політкоректності в публічному управлінні в умовах євроінтеграції України на підставі системного аналізу західноєвропейського та національного досвіду.

Наукова новизна отриманих результатів визначається особистим внеском автора у вирішення актуального наукового завдання галузі знань «Публічне управління та адміністрування», яке полягає в теоретичному обґрунтуванні та розробленні практичних рекомендацій щодо подолання дискримінації в адміністративно-управлінській, освітній, культурній, соціальній сферах. Найбільш значущими результатами дослідження, що становлять

наукову новизну, розкривають суть роботи та виносяться на захист, є такі:

уперше:

- охарактеризовано публічне управління як складна комунікативно-управлінська функція реалізації публічно-владних управлінських відносин в інтересах широких мас населення;

- визначено, що поняття «політкоректність» розуміється як особлива культурно-поведінкова та мовна категорія, інструмент, ідеологія, механізм, що за допомогою мовних засобів, створює систему поведінкових норм, тому використовується для того, щоб підкреслити важливість мови у взаємовідносинах влади та суспільства;

- з'ясовано, що політкоректність, як окрема складова публічної комунікації, є суб'єктивно сконструйованою соціальною реальністю індивіда, яка закріплюється в мовно-поведінкових нормах та реалізується в процесі практичного спілкування (комунікації);

- доведено, що політкоректна мова є інформаційною формою публічного управління, яка за допомогою політкоректних слів-замінників не тільки трансформує, але й відтворює нову соціальну реальність;

- обґрунтовано, що механізм реалізації доктрини політкоректності в публічному управлінні – це система мовно-поведінкових стандартів, що показує ступінь коректності членів суспільства під час міжкультурного спілкування, комунікації, зменшення рівня конфліктності в міжнаціональній комунікації, що охоплює всі соціальні сфери життєдіяльності людей: політику, економіку, соціальну сферу, дипломатію, військову справу, державні та військові таємниці, деякі види професій тощо;

удосконалено:

- понятійно-категорійний апарат науки державного управління шляхом уточнення понять «дискурс», «поняття-замінник», «політкоректність», «політкоректна мова», «публічна комунікація», «публічно-адміністративний дискурс», «публічне управління», «ідеологія політичної коректності», «політкоректна компетентність», «комунікація», «комунікативна взаємодія», «комунікативна політкоректна компетентність»;

- термін «дискурс» як процес мовної діяльності, тобто комунікативне явище, соціальна дія, що характеризує світогляд, думки, установки, цілі, які необхідні для його розуміння;

- «публічно-адміністративний дискурс» як вид адміністративно-комунікативної діяльності, комунікативної взаємодії інститутів публічної влади з громадськістю;

- «поняття-замінник» (евфемізм) – комунікативний акт публічної сфери, суть якого – заміна будь-якого небажаного у певній ситуації слова чи висловлювання нейтральним словом із позитивною конотацією;

- «ідеологія політичної коректності» – система концептуально оформлених політико-правових, культурних і філософських уявлень та ідей, а також соціальна норма, що визнає існування культурних та інших відмінностей між індивідами та регулює їх взаємовідносини в суспільстві;

- «політкоректність» – система мовних, моральних стандартів,

стратегія мовлення, складовими яких є сукупність політичних, організаційних методів та інструментів, що використовуються владою для покращення процесів суспільної комунікації і досягнення поставлених владою цілей;

- «політкоректна мова» як процес поширення слів-замінників в публічній сфері, як механізм запровадження доктрини політкоректності в публічному управлінні, що допомагає змінити сенс висловлювання, сформувати у адресата потрібні наміри й установки, мотивувати у нього певні реакції або дії;

- політкоректна мова як спосіб комунікації, як система мовно-поведінкових норм у суспільстві, метою якої є подолання негативних стереотипів по відношенню до дискримінованих груп населення, впливу за допомогою мовних засобів на емоційну сферу об'єкту спілкування, щоб уникнути соціальних конфліктів;

- «комунікативна політкоректна компетентність» – складова комунікативної компетентності, що може бути набута публічними управлінцями в процесі навчання та практичного досвіду;

- «комунікативна політкоректна компетентність» – це якість особистості, що характеризує наявність у неї достатньо сформованих професійних, морально-етичних, мовно-поведінкових навичок, мовно-ціннісних орієнтацій, щоб забезпечити ефективність комунікації з населенням, громадськістю та іншими членами суспільства;

дістали подальшого розвитку:

- підходи до розуміння політкоректної мови в публічному управлінні;
- методи приховування та спотворення інформації про негативні політичні фактори, антигуманну політику держави, агресивні військові дії, неспокійну обстановку в окремих регіонах, незаконні дії, дискримінації щодо соціального статусу;

- науково-теоретичні положення, на базі яких розроблені методичні рекомендації з формування «комунікативної політкоректної компетентності».

Практичне значення та використання результатів роботи. Основні теоретичні положення, висновки і пропозиції дисертаційної роботи мають практичне спрямування та забезпечують методологічне та емпіричне підґрунтя для розвитку, впровадження та підвищення ефективності соціальної відповідальності у системі публічного управління в умовах сталого розвитку.

Результати дослідження були використані у роботі: Миколаївської обласної ради, зокрема, в положеннях про постійні комісії, окремих рішеннях, розпорядженнях, що стосуються інформаційної політики, взаємодії з громадськістю, медіа та внутрішньої комунікації. За напрямом дисертаційного дослідження обласною радою реалізуються: забезпечення недискримінаційної мови та управлінських практик; підвищення довіри громадян до органів місцевого самоврядування; гармонізація державної комунікації з міжнародними стандартами прав людини; розвиток інклюзивної управлінської культури (довідка впровадження № 42-16/05-26 від 22.01.2026 р.); в роботі Кривоозерської селищної ради Первомайського району, Миколаївської області: публічних виступах і заявах; офіційних документах, рішеннях, повідомленнях; роботі з громадянами та вразливими групами; комунікації в соціальних мережах

та медіа; діяльності прес-служби і керівників структурних підрозділів виконавчого комітету (довідка впровадження № 03-01/24-65 від 20.01.2026 р.); в роботі комунальної установи Миколаївської міської ради «Центр енергоефективності м. Миколаєва» через впровадження «Методичних рекомендацій щодо запровадження політичної коректності в діяльності органів місцевого самоврядування Миколаївської області в умовах воєнного стану» (довідка впровадження №3/327 від 03.02.2026).

Теоретичні положення та практичні рекомендації, які обґрунтовано в дисертаційній роботі, впроваджені в навчальний процес у ході підготовки фахівців за освітньо-кваліфікаційними рівнями «бакалавр» та «магістр» за напрямом «Публічне управління та адміністрування» денної та заочної форми навчання при викладанні навчальних дисциплін «Публічна служба», «Правові засади публічної служби», «Публічна політика», «Вступ до спеціальності» у Чорноморському національному університеті імені Петра Могили. Використані в межах комплексного наукового проекту прикладного дослідження, що виконувався викладачами кафедри публічного управління та адміністрування ЧНУ ім. Петра Могили: «Трансформація публічного управління та адміністрування в умовах євроінтеграції: політико-правові, історичні та регіональні аспекти» (державний реєстраційний номер 0122U201630) при розробці підходів до реалізації доктрини політичної коректності в публічному управлінні (довідка впровадження № 5 від 16.01.2026 р.).

Повнота викладення матеріалів дисертації в публікаціях та особистий внесок у них автора.

Загальні положення дослідження висвітлено в 22 працях, зокрема, 8 статтях у наукових фахових виданнях з державного управління категорії «Б» (4 статті у співавторстві, 4 – одноосібно), в 14 тезах доповідей у матеріалах міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій.

Основні ідеї та розробки, здійснені в рамках дисертаційного дослідження, у тому числі ті, що характеризують наукову новизну, практичне значення та отримані особисто автором результати. Внесок автора конкретизовано у переліку праць.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті, опубліковані у наукових фахових виданнях України:

1. Андріяш В.І., Євтушенко Н.О. Політична коректність як суспільний феномен: генеза та концептуалізація / Право та державне управління. Випуск № 1, 2022 р. – С. 144-150.

URL: http://pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/1_2022/21.pdf

DOI <https://doi.org/10.32840/pdu.2022.1.21>

(Особистий внесок : Охарактеризовано феномен політкоректності як конструктивна модель (норма поведінки) співіснування людей в суспільстві, як підґрунтя для побудови безконфліктних контактів)

2. Андріяш В.І., Євтушенко Н.О. Політична коректність як механізм соціальної згуртованості в українському суспільстві. Дніпровський науковий

часопис публічного управління, психології, права. Випуск № 3. 2022. С.19-25.

URL: <http://chasopys-ppp.dp.ua/index.php/chasopys/article/view/208/181>

DOI <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2022.3.3>

(Особистий внесок : Обґрунтовано формулювання політкоректності як механізму соціальної згуртованості в українському суспільстві, складовими якого є комплекс організаційно-виховних заходів, арсенал спеціальних форм і методів залучення громадськості до процесів управління. Для з'ясування ролі політкоректності у досягненні громадянської згоди, формуванні соціальної згуртованості розроблено й проведено соціологічне анкетування з теми: «Ваше ставлення до феномену політичної коректності?»)

3. Андріяш В.І., Євтушенко Н.О. Евфемізми в публічному дискурсі – механізм політкоректної мовної поведінки. Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління, [№ 2\(62\).2022](#). 7-15.

URL: <http://journals.maup.com.ua/index.php/political/article/view/2128/2627>

DOI [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-2\(62\)-1](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-2(62)-1)

(Особистий внесок : Охарактеризовано сутність процесу поширення слів-замінників (евфемізмів) у публічному дискурсі з метою здійснення впливу на сенс висловлювання, щоб подолати негативні стереотипи щодо дискримінованих груп людей. Визначено важливість політкоректності як ефективного мовного інструменту для мотивування населення до певних реакцій або дій представниками влади)

4. Ємельянов В.М. Євтушенко Н.О. Політична коректність – соціальний конструкт сучасного мовного простору публічного управління. Публічне управління та регіональний розвиток. № 17 (2022). С. 698-717.

URL: <https://pard.mk.ua/index.php/journal/article/view/316/271>

DOI: 10.34132/pard2022.17.03

(Особистий внесок : Обґрунтовано інтерпретативну схему конструювання політкоректної реальності, що конструюється на суб'єктивних знаннях людей в процесі їх діяльності. Механізм конструювання політкоректності дозволяє владним суб'єктам будувати зразки політкоректного мовлення, що громадяни включають до їх смислової сфери. Політкоректність, як соціальний конструкт, характеризує мовно-поведінкові норми, цінності комунікації між членами суспільства)

5. Євтушенко Н.О. Евфемізація процесу комунікації між владою і громадськістю / Публічне управління та регіональний розвиток. [Public Administration and Regional Development](#). № 19 (2023). С.51-65.

URL: <https://pard.mk.ua/index.php/journal/article/view/346/304>

DOI 10.34132/pard2023.19.03

6. Євтушенко Н.О. Теоретико-методологічні підходи до розуміння публічно-адміністративного дискурсу, як виду комунікації в публічному управлінні / Публічне управління та регіональний розвиток [Public Administration and Regional Development](#). № 21 (2023). С.667-697.

URL: <https://pard.mk.ua/index.php/journal/article/view/374/356>

DOI 10.34132/pard2023.21.03

7. Євтушенко Н.О. Європейська політика політкоректності: орієнтири та досвід для України. / Публічне управління та регіональний розвиток Public Administration and Regional Development. № (2024). С. 123-139.

URL: <https://pard.mk.ua/index.php/journal/article/view/407/380>

DOI 10.34132/pard2024.23.07

8. Євтушенко Н.О. Доктрина політкоректності та її роль в публічному управлінні сучасного суспільства / Публічне управління та регіональний розвиток Public Administration and Regional Development. № 27 (2025). С.107-125.

URL: <https://pard.mk.ua/index.php/journal/article/view/472/441>

DOI 10.34132/pard2025.27.05

Опубліковані праці у виданнях апробаційного характеру

9. Євтушенко Н.О. Евфемізми та їх функції у сучасному політичному дискурсі / Ольвійський форум – 2019: стратегії країн Причорноморського регіону в геополітичному просторі: XIII міжнар.наук.конф. 6-9 червня 2019 р. м. Миколаїв: програма та тези доповідей: наукової конференції «Державна політика формування спроможних до самоврядування територіальних громад у процесі децентралізації як запорука національної безпеки»/Чорном.нац. ун-т ім. Петра Могили. – Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2019. – С. 55-58.

10. Євтушенко Н.О. Імператив політичної коректності в європейському співтоваристві. Наукова-практична конференція «Лісабонський договір – 10 років після набуття чинності. Що змінилося у функціонування ЄС?» 2019 р. м. Миколаїв, Україна/ЧНУ ім. Петра Могили. – Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2019. – С.95-98.

11. Євтушенко Н. О. Проблема толерантності в теорії та практиці державного управління. Ольвійський форум – 2021: стратегії країн Причорноморського регіону в геополітичному просторі : XV міжнар. наук. конф. 10–13 червня 2021 р., м. Миколаїв : тези доп. : Актуальні проблеми юриспруденції. Публічне управління в Україні в умовах децентралізації влади та наближення її до європейських стандартів / Чорном. нац. ун-т ім. Петра Могили. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. – 100 с. – С. 68-70.

12. Євтушенко Н. О. Евфемізми інструмент політкоректності публічного дискурсу. Ольвійський форум – 2022: стратегії країн Причорноморського регіону в геополітичному просторі: XVI міжнар. наук. конф. 23-26 червня 2022 р., м. Миколаїв. .– С. 57-58.

13. Євтушенко Н. О. Політична коректність як поведінковий феномен в публічному управлінні./ Могилянські читання – 2022: Досвід та тенденції розвитку суспільства в Україні : глобальний, національний та регіональний аспекти : XXV Всеукр. наук.-практ. конф. : тези доп. Публічне управління в Україні в умовах військового стану та реформ, Миколаїв, 7–11 листоп. 2022 р. / ЧНУ ім. Петра Могили. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2022. С. 54-55.

14. Андріяш В. І., Євтушенко Н. О. Теоретичні підходи до змісту та

сутності поняття «дискурсу» World science. Proceedings of the 5th International scientific and practical conference. SPC – Sci-conf.com.ua. Lviv, Ukraine. 2022. Pp. 684-691. (*Особистий внесок автора : Обґрунтування теоретичних підходів до змісту та сутності поняття «дискурс» - 0,5 друк.арк.*)

15. Євтушенко Н.О. Політична коректність як суспільний кодекс мовної поведінки в публічному управлінні./ Ольвійський форум – 2023: стратегії країн Причорноморського регіону в геополітичному просторі. Реформування публічного управління та адміністрування в умовах децентралізації влади та наближення її до європейських стандартів : XVII міжнар. наук. конф. 15 - 18 червня 2023 р., м. Миколаїв: тези доп.: / Чорном. нац. ун-т ім. Петра Могили. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2023. – С. 16-20.

16. Євтушенко Н.О. Евфемізація – окремий засіб реалізації стратегії політкоректності в публічному управлінні. /Могилянські читання – 2023 : Досвід та тенденції розвитку суспільства в Україні : глобальний, національний та регіональний аспекти : XXVI Всеукр. наук.-практ. конф. : тези доп. Публічне управління в Україні в умовах військового стану та реформ, Миколаїв, 6–10 листоп. 2023 р. / ЧНУ ім. Петра Могили. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2023. – С.577-578.

17.Євтушенко Н.О. Евфемізація публічного управління – процес реалізації доктрини політичної коректності. XXI Міжнародна наукова конференція «Ольвійський форум-2024: Стратегії країн причорноморського регіону в геополітичному просторі». / тези доп. Публічне управління в Україні 20-23 червня 2024 р. ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв. С.120-123.

18. Yevtushenko Nataliia. Ideology and political correctness in Ukrainian public administration./ Публічне управління та адміністрування в Україні: євроінтеграційний поступ : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції за міжнародною участю (Івано-Франківськ, 31 травня 2024 р.); за наук. ред. проф. І. І. Чудика, Д. І. Дзвінчука, І. П. Лопушинського; упоряд. Л. С. Мосора. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2024. С.668-672.

19. Євтушенко Н. О. «Ідеологія політкоректності, як засіб подолання соціальної дискримінації» «МОГИЛЯНСЬКІ ЧИТАННЯ – 2024: досвід та тенденції розвитку суспільства в Україні: глобальний, національний та регіональний аспекти» : XXVII Всеукр. наук.-практ. конф. тези доп: 6–10 листоп. 2024 р., м. Миколаїв. Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2023. – С. 155-156.

20. Євтушенко Н.О. Політична коректність, як реалізація принципу (ідеї) рівності. Матеріали науково-практичних конференцій Чорноморського національного університету імені Петра Могили. Серія: Публічне управління та адміністрування : Ольвійський форум – 2025 : стратегії країн Причорноморського регіону в геополітичному просторі : XXII міжнар. наук. конф. 16-21 черв. 2025 р., м. Миколаїв : матеріали конф. / М-во освіти і науки України ; ЧНУ імені Петра Могили. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2025. – С.153-156.

DOI: [10.34132/mspc2025.01.13.37](https://doi.org/10.34132/mspc2025.01.13.37)

21. Євтушенко Н. Політична коректність: дефініція терміна. Могилянські читання – 2025 : досвід та тенденції розвитку суспільства в Україні :

глобальний, національний та регіональний аспекти. Публічне управління : XXVIII Всеукр. наук.-практ. конф. 10–14 листоп. 2025 р., м. Миколаїв : тези / М-во освіти і науки України ; ЧНУ ім. Петра Могили. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2025. – 292 с.

DOI: [10.34132/mspc2025.02.13.01](https://doi.org/10.34132/mspc2025.02.13.01)

22. Євтушенко Н.О. Неоднозначні погляди на феномен політкоректності в суспільно-політичній думці. / Публічне управління та адміністрування в Україні: євроінтеграційний поступ: матеріали 2-ої Всеукраїнської науково-практичної конференції за міжнародною участю (Івано-Франківськ, 30 травня 2025 р.); за наук. ред. проф. І. І. Чудика, Д. І. Дзвінчука, І. П. Лопушинського; упоряд. Л. С. Мосора. Т. 2. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2025. С. 77-81

Структура та обсяг дисертації визначається метою, завданнями та предметом дослідження і композиційно складається із вступу, трьох розділів, що містять у собі дев'ять підрозділів, висновків, загального списку використаних джерел та додатків.

Оцінка мови та стилю дисертації. Текст дисертації викладено грамотною мовою, логічно та послідовно. Матеріали дослідження викладені з дотриманням вимог наукового стилю. Дисертація оформлена згідно з вимогами Міністерства освіти і науки України.

Характеристика особистості здобувача. Під час навчання в аспірантурі **Євтушенко Наталія Олександрівна** приймала участь у виконанні НДР, що проводилась кафедрою, нею була успішно виконана академічна частина програми навчання, не порушувались строки виконання запланованих індивідуальним планом заходів, показав високий рівень теоретичної підготовки, здатність ставити й творчо підходити до вирішення складних науково-практичних завдань, самостійно вести науковий пошук та проводити дослідження.

Особистими якостями **Євтушенко Наталії Олександрівни** є високий рівень інтелекту, цілеспрямованість та наполегливість в оволодінні новими знаннями, висока організованість та відповідальне ставлення до роботи.

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації **Євтушенко Наталії Олександрівни** на тему «**Механізми реалізації доктрини політичної коректності в публічному управлінні**».

Вважати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація **Євтушенко Наталії Олександрівни** повністю відповідає спеціальності 281 “Публічне управління та адміністрування” та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 283 від 03.04.2019р. № 502 від 19.05.2023 р. № 507 від 03.05.2024 р.) Також відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня

доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р. (Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМУ № 341 від 21.03.2022 р. № 502 від 19.05.2023 р. № 507 від 03.05.2024 р.).

2. Рекомендувати дисертаційну роботу **Євтушенко Наталії Олександрівни** на тему «**Механізми реалізації доктрини політичної коректності в публічному управлінні**», подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

3. Пропонувати Вченій раді Чорноморського національного університету імені Петра Могили клопотати про призначення складу разової спеціалізованої вченої ради у такому складі:

Голова: Антонова Людмила Володимирівна, доктор наук з державного управління, професор кафедри публічного управління та адміністрування Чорноморського національного університету імені Петра Могили, м. Миколаїв, Україна.

Рецензент: Шульга Анастасія Алімівна, кандидат наук з державного управління, доцент кафедри публічного управління та адміністрування Чорноморського національного університету імені Петра Могили, м. Миколаїв, Україна.

Офіційний опонент: Лопушинський Іван Петрович, доктор наук з державного управління, професор кафедри державного управління, педагогіки та психології Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу, м. Івано-Франківськ, Україна.

Офіційний опонент: Криштанович Світлани Володимирівни, доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки та психології Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського, м. Львів, Україна.

Офіційний опонент: Халецький Андрій Вікторович, кандидат наук з державного управління, доцент кафедри загального та адміністративного менеджменту КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти», м. Вінниця, Україна.

Результати голосування присутніх на засіданні докторів наук та кандидатів наук:

– всього: “за” – 18, “проти” – 0, “утрималося” – 1.

Головуючий на засіданні:

доктор наук з державного управління,
професор

Антонова Л.В.

Секретар засідання:

старший викладач

Малікіна О.А.